



KRAJKÁŘSTVÍ V ORLICKÝCH HORÁCH A PODORLICKU

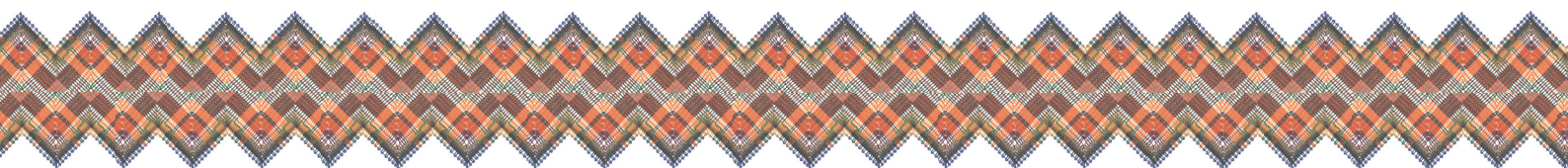
Odborná konference pro Pedagogické dny 2022 PdF UHK

Termín konání:

Čtvrtek 24. března 2022

Místo konání:

Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby
Pedagogická fakulta, Univerzita Hradec Králové
Pivovarské náměstí
Hradec Králové 3
500 03



PROGRAM KONFERENCE

10:00–10:15 ÚVODNÍ SLOVO

Mgr. art. Mária Hromadová, Art.D.

SEKCE I

Moderátorka sekce – Klára Zářecká

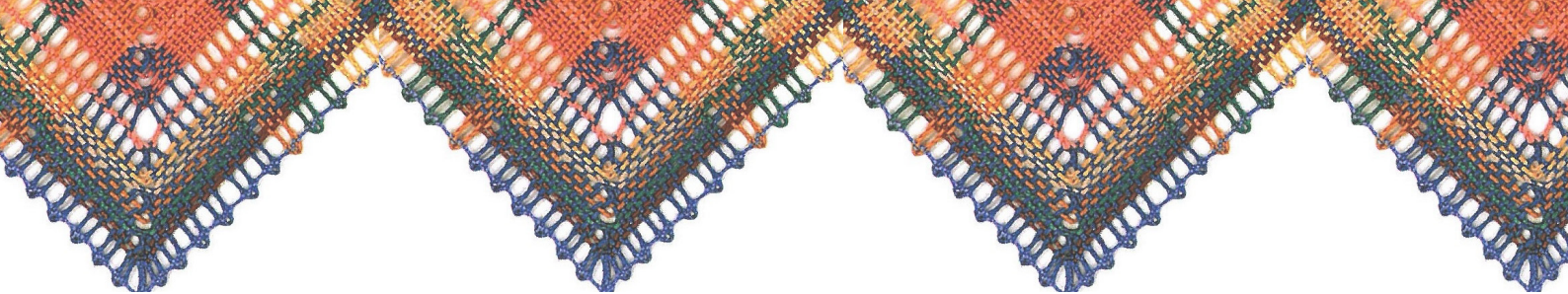
10:15–10:45

TRADICE KRAJKÁŘSTVÍ NA VAMBERECKU

**HISTORICKÝ VÝVOJ RUČNĚ PALIČKOVANÉ KRAJKY NA VAMBERECKU, GENERAČNÍ
PŘEDÁVÁNÍ TRADICE PALIČKOVÁNÍ A JEJÍ PODPORA**

Martina Rejzlová

Príspevek je venovaný fenoménu tradice krajkářství na Vamberecku, která je coby nehmotný kulturní statek zapsána na Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky. Představuje technickou stránku řemesla, jehož rozšíření u nás sahá až k době třicetileté války. Věnuje se historickému exkurzu, etapám vývoje paličkové krajky na Vamberecku. Přibližuje též krajkářskou současnost a nositele této tradice. To vše ve spojitosti s Muzeem krajky ve Vamberku, které jako jediné odborné pracoviště u nás uchovává a prezentuje umění krajky a krajkářskou tradici na Vamberecku.



10:45–11:15

MUZEUM KRAJKY VAMBERK

VÝVOJ A KONCEPCE EXPOZICE MUZEA A JEHO PREZENTACE

Mikuláš Heinrich – Martina Rejzlová

Ohlédnutí za projektem rekonstrukce Muzea krajky Vamberk, silné a slabé stránky. Možnosti a plány do budoucna. Presentace kraje s ohledem na pandemickou situaci. Propagace muzea do budoucna s ohledem na mediální strategii Muzea a galerie Orlických hor, jehož je vamberecké muzeum součástí.

11:15–11:45

PÉČE O TEXTILNÍ SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY

Markéta Škrdlantová

Textilie patří k nejcitlivějším sbírkovým materiálům, a proto je nutné se k nim i tak chovat. Jedná se o materiál velice citlivý na světlo, vyžaduje přesně udržovanou relativní vlhkost a teplotu a je náchylný k poškození špínou, plísněmi, hmyzem, chemickými látkami a oděrem.

Mezi nejčastější příčiny poškození textilních sbírek patří zejména nešetrné zacházení s exponáty, nevhodné metody jejich uložení a vystavení, chemické změny v textilním materiálu samotném a chemické změny v důsledku kontaktu s jinými materiály (prach, polutanty, nevhodné kontaktní materiály – skříně, obaly).

11:45–12:00 DISKUZE

12:00–13:00 PAUZA NA OBĚD

SEKCE II

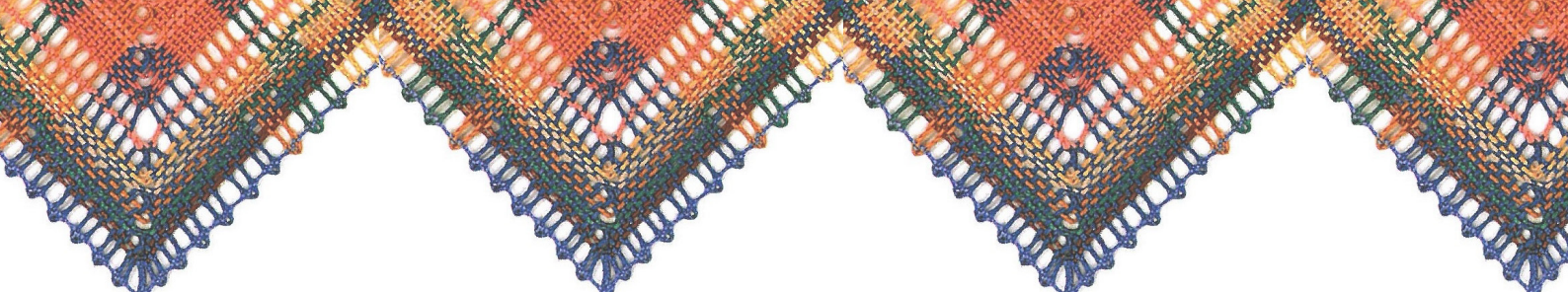
Moderátorka sekce – Lucie Tikalová

13:00 – 13:30

„ŽIVŮTEK SE JÍ KRAJKOU KADEŘÍ“. KRAJKA NA ODĚVU OD OBDOBÍ RANÉHO NOVOVĚKU

Veronika Pilná

Od 16. století se krajka uplatňovala na řadě oděvních součástek a doplňků. Některé krajkářské techniky se používaly již před rokem 1550, ale skutečný rozkvět krajkových prvků začal v druhé polovině 16. století s příchodem tzv. španělského stylu. Španělská móda našla skutečné zalíbení v krajkových límcích či luxusních krajkových lemech. Pro následující dvě století bylo typické použití kraje na různých oděvních součástkách. V 17. a 18. století zdobila krajka límce, luxusní košile, dámské čepce, ozdoby do vlasů a další oděvní prvky. Krajkářská výroba měla po Evropě svá významná centra s typickou kombinací vzorů a technik a také do určité míry s typickým použitím. Příspěvek přiblíží využití krajky v jednotlivých oděvních stylech a také její dobově preferované typy. Název příspěvku je citací textu anglického cestovatele Johna Taylora (kol. 1600) v překladu Aloise Bejblíka.



13:30–14:00

RUČNÍ KRAJKA A JEJÍ NAPODOBENINY NA BOHOSLUŽEBNÝCH ODĚVECH VE ZLATÉM VĚKU „CÍRKEVNÍ PRŮMYSLOVÉ VÝROBY“ V ČECHÁCH A NA MORAVĚ (1860–1915)

Radek Martinek

Už od 16. století se šitá a paličkovaná krajka objevovala na tzv. bílém kostelním prádle. Zdobila okraje oltářních pláten, ale hlavně ceremoniálních oděvů duchovních zhotovených z lněného plátna (především tzv. alb a rochet), kde jejich původ, drahocennost a šíře odkazovaly i k patřičnému postavení v rámci katolické hierarchie. Krajka se ve značné míře uplatňovala na těchto oděvech i po církevních reformách realizovaných v polovině 19. století (v Čechách především po Pražské diecézní synodě z roku 1860). V prostředí velkovýrobních závodů specializovaných na církevní zboží byly krajky tehdy k dostání v různých cenových relacích a v rozmanité kvalitě. Ruční i mechanická krajka se často snažily napodobit i starší typy francouzských a belgických krajek a vyjít tak vstříc povětšinou konzervativnímu vkusu duchovenstva. Většina z nich se zhotovovala v tradičních centrech krajkářské výroby.

14:00–14:30

INDUSTRIALIZOVANÉ KRAJKÁŘSTVÍ

Petra Mertová

Krajkářství, tedy paličkování krajek, není jen otázkou práce s paličkami a poduškou. Více než dvě století je etablovanou součástí krajkářství výroba strojních krajek a od konce 19. století tvoří převažující část produkce, neboť průmyslová revoluce zrychlila a zvětšila objem výroby s vidinou vyšších zisků. Tzv. strojní krajky byly zpočátku velmi jednoduché výrobky, tyly a sítě pro vyšívání a montované krajky. Postupně však nabývaly dokonalejších a rozmanitějších tvarů, jež mnohdy dokonale kopírovaly ruční krajky, své předlohy. V muzejních sbírkách patří strojní krajky k častým artefaktům. V příspěvku bude představen vývoj průmyslové výroby krajek a budou připomenuta domácí výrobní centra.

14:30–14:40 DISKUZE

14:40–15:00 PAUZA NA KÁVU

SEKCE III

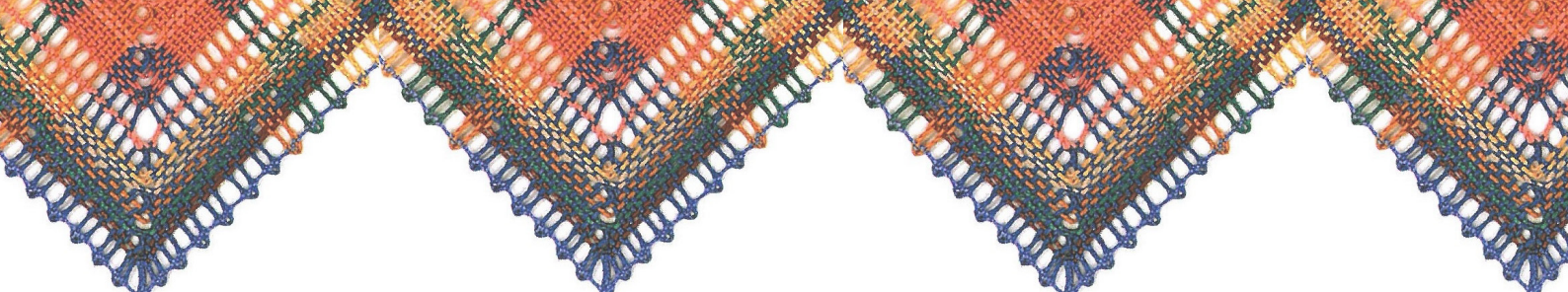
Moderátor sekce – Vlastimil Havlík

15:00–15:30

UKLAD ČESKÉ MODERNÍ KRAJKY – VÝTVARNICE KRAJKÁŘKY

Anna Halíková

Díky projektu Evropské Unie BLEN (Bobbin Lace European Network), na kterém autorka příspěvku spolupracovala s Muzeem krajky ve Vamberku v druhé polovině devadesátých let minulého století, bylo možné prohloubit poznání o české moderní krajkě. Je to krásný příběh, který by se neuskutečnil bez Marie Terezie a velmi dlouhé tradice krajkářského školství, které i po vzniku Československa v roce 1918 mohlo dále pokračovat na vysoké úrovni. Jednu z hlavních rolí v příběhu sehrála výtvarnice Emilie Mildeová-Paličková, návrhářka krajek pro Státní ústav školský pro domácí průmysl a později také profesorka na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze pro obor ručně paličkovaná krajka a vyšívka. Jí se podařilo ručně paličkovanou a šitou krajkou vymanit ze zažité formy i podoby a postupně ji dovést až k samonosným prostorovým objektům.



15:30–15:45

ÚCTA K TRADICI?!

Vlastislav Tokoš

Úvaha-esej k tématu krajka na základě několika odborných článků v odborném tisku. Jak má krajka vůbec vypadat? Pár slov k dlouhé tradici krajkářství na Vamberecku. Zamyšlení nad výstavami krajky (1973, 1983). Proč to vypadá s našimi krajkami tak bleďě? (1994). Výtvarné umění a krajka?

15:45–16:00

MAGDALENA GRAMBOVÁ, ROZ. REICHLIN VON MELDEGG - ZAKLADATELKA KRAJKÁŘSKÉ TRADICE VE VÝCHODNÍCH ČECHÁCH VE SVĚTLE ARCHIVNÍCH (JEZUITSKÝCH) PRAMENŮ

Klára Zářecká

Magdalena Grambová, roz. Reichlin von Meldegg (†14. 7. 1671, Vamberk), manželka Kašpara z Grambu a paní na panství Vamberk (Potštejn, Kostelec nad Orlicí) v letech 1627 až 1671, je na základě ústní tradice označována za zakladatelku krajkářství v regionu východních Čech. Cílem příspěvku je na základě studia dochovaných archivních (jezuitských) pramenů představit její život a v rámci možností i její osobnost v dobovém kontextu.

16:00 – 16:30 DISKUZE

POZVANÍ ZAHRANIČNÍ HOSTÉ

16:30 – 16:50

NETRADIČNÍ TRADICE

Blanka Cepková (SR)

Příspěvek se zaměří na možnosti inspirace krajkou a realizaci v alternativních materiálech a technologiích na příkladu studentských projektů – od inspirace až po postupy realizace, různé výstupy od šperku až po práce do exteriéru.

16:50 – 17:10

TKANÉ PIXELY

Beáta Gerbócová (SR)

Příspěvek o žakárovém tkaní realizovaném na TC2 z prací studentů na katedře Textilnej tvorby VŠVU v Bratislavě, v Ateliéru textilnej tvorby v priestore. Součástí příspěvku bude prezentace studentských projektů, realizace tkaných tapiserií, textilní dizajn.

17:15 SLOVO ZÁVĚREM



PdF UHK

